

<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/oversoeisk/afslutningen-paa-mellemoesten-som-vi-kender-det>

Volker Perthes

Afslutningen på Mellemøsten, som vi kender det

- Et essay

Forlaget Ellekær, 170 sider, 2017

Af Winnie Bak-Vidriksen

På trods af, at her er tale om et essay, formår forfatteren at gøre os klogere på de konflikter og kriser, Mellemøsten står overfor i kølvandet på det "arabiske forår".

Vi bliver forsøgt guidet igennem den nærmest uendelige række af konflikter og alliancer, der har ført til de sammenbrud og borgerkrige, der tegner billedet af "afslutningen på det Mellemøsten, som vi kender det".

For at forstå en smule af krigen i Syrien, må man også forstå de interessekonflikter, landet har været skueplads for fra en lang række andre lande, også vestlige.

Dette forsøger forfatteren at hjælpe os med ved at bygge sit essay op omkring skelettet af de forskellige historiske referencerammer og tidslinjer, der ligger til grund for de aktuelle begivenheder i ikke mindst Syrien. Han fortæller om de streger, der blev tegnet på landkortet i den arabiske-mellemøstlige verden efter 1. verdenskrig og kort efter i forbindelse med opdelingen af det opløste Osmanniske Riges mellemøstlige områder. Alle sammen grænser, der stort set er trukket af udenlandske magter, især Storbritannien og Frankrig. Med fodfæste i Folkeforbundets mandat overtog Storbritannien og Frankrig således kontrollen over det meste af det område, vi i dag kalder Mellemøsten. På trods af modstand mod den overtagelse af kontrollen er de grænser og statsdannelser, der opstod, forblevet stort set intakte. Men denne orden bliver for alvor udfordret nu. Og denne gang er der ingen store udenlandske magter som viser interesse i en "nyordning" af regionen, som forfatteren skriver.

Forfatteren tager os med i et tilbageblik på de arabiske protester og revolter, der hurtigt blev betegnet "det arabiske forår". Men hvor vold mod civilbefolkningen blev brugt som løsning på opstanden i nogle stater, var der andre stater, hvor regimerne ikke kun satsede alt på undertrykkelse, men derimod bestræbte sig på at vise befolkningen, at de havde hørt deres politiske opråb. Syrien var en af de stater, som satsede på den "militære løsning", hvilket førte til den borgerkrig, landet stadig står i.

Der er, som tidligere nævnt, mange årsager til den tilstand, især Syrien og Irak havnede i. Forfatteren er bl.a. inde på den sunnitisk-shiitisk polarisering. Han beskriver også de regionale kræfter i nærområdet og deres forskellige syn på borgerkrigen i Syrien og ikke mindst hvilke grupperinger i konflikten, de bakker op omkring. Der er tale om et kludetæppe af interessekonflikter mellem såvel nabostater som grupperinger, som forfatteren bruger meget tid på at forsøge at redegøre for. Dette vil jeg ikke komme nærmere ind på hér, men blot tilkendegive, at man skal holde tungen lige i munden, når man forsøger at følge med. Forfatteren er dog ikke i tvivl om, at Assad kunne have forhindret den ulykkelige situation, landet står i nu, hvis han havde reageret mindre voldeligt på de første spæde protester i landet. Opstanden startede nemlig som protest mod korrupsion og magtarrogance, og ikke om hverken et ønske om at vælte regimet eller mangel på demokrati.

Når man taler om Mellemøsten i dag, kan man ikke komme udenom den såkaldte Islamiske Stat.

Som udgangspunkt har størstedelen af de sunnitiske muslimer intet haft til overs for IS, men fakta er, at de har haft succes med at udbrede deres propaganda i stater hvor regimerne har svigtet i forhold til at skabe inkluderende politiske, økonomiske og sociale forhold. Eller som forfatteren også skriver: " Så længe Assad er ved magten og afviser en ægte våbentilstand og en politisk løsning, som ikke umiddelbart går ud på en kapitulation fra den moderate opposition og oprørernes side, så længe civilbefolkningen i de oprørske områder fortsat terroriseres af tøndebomber og artilleribeskydninger, så længe vil en stor del af den arabisk-sunnitisk befolkning i IS ikke se den værste trussel".

Volker Perthes afslutter sit essay med et bud på fremtiden; for som han siger, så får enhver borgerkrig på ét eller andet tidspunkt en ende. Problemet med situationen i Syrien er dog, at der konstant er regionale spændinger, som opflammer krigen. Forfatteren taler om forholdet mellem Iran og Saudi-Arabien, der konstant ansporer konflikten i både Syrien og Irak, samt potentielt i Libanon og Yemen.

De arabiske revolter udløste i starten en vis form for eufori i USA og Europa. Denne tilstand er nu afløst af forsøg på at skærme sig mod Mellemøsten. Forfatterens forslag til en mulig konfliktløsning er et fortsat europæisk forsøg på fredelig mægling og inddragelse af de forskellige regionale aktører. Vejen frem i international politik er en indsats for holdbare våbenstilstande, forhandlinger og tilstrækkelig troværdighed til, at IS mister sit fodfæste. Det vil ikke ske på den korte bane, men kræve lange seje træk. Hjælp til flygtninge og fordrevne er essentiel. Forfatteren peger på for eksempel nødvendigheden af at give tilstrækkelige med uddannelses tilbud til flygtningene, således at man ikke taber den generation, som skal genopbygge de borgerkrigsramte stater, til marginalisering og radikalisering.

Forfatteren beskriver selv sit essay som "et forsøg på at bringe tankemæssig orden i egen forståelse af Mellemøsten". Det har om ikke andet, så bidraget til undertegnede forståelse af, at det ikke "bare" handler om Syrien eller "bare" om Irak. Det er væsentligt mere på spil, og vi kan i Europa ikke nøjes med at holde vejret, lukke vores grænser og vente på, at det går over. Hvordan vi hjælper er dog altafgørende for succes. Sproget er til tider lidt knudret, men der er også meget at redegøre for og holde styr på.

Historie-online.dk, den 3. oktober 2017